

Prof. univ. dr. Alexandru Boroi

– coordonator –

Conf. univ. dr. Mirela Gorunescu

Conf. univ. dr. Ionut Andrei Barbu

Lector univ. dr. Bogdan Vîrjan

Dreptul penal al afacerilor

Ediția 6
– revizuită și adăugită –

Editorial

Bug

Editor
Editura C.H. Beck

Bucuresti 2016

Cuprins

Abrevieri.....	XVII
Capitolul I. Dreptul penal al afacerilor ca parte a dreptului penal..... 1	
Secțiunea 1. Istoricul dreptului penal al afacerilor	1
§1. Apariția dreptului penal al afacerilor	1
§2. Consacrarea dreptului penal al afacerilor	1
§3. Dreptul penal al afacerilor în România	2
Secțiunea a 2-a. Noțiunea, obiectul și scopul dreptului penal al afacerilor	3
§1. Noțiunea și obiectul dreptului penal al afacerilor	3
§2. Scopurile dreptului penal al afacerilor.....	7
Secțiunea a 3-a. Unele aspecte specifice privind dreptul penal al afacerilor..... 8	8
§1. Trăsăturile specifice dreptului penal al afacerilor.....	8
§2. Aspecte specifice privind unele derogări de la principiul legalității incriminării	10
§3. Particularități privind elementele constitutive ale infracțiunilor.....	11
§4. Unele aspecte specifice privind subiecții infracțiunilor.....	12
§5. Aspecte specifice cu privire la sistemul de sancțiuni.....	13
§6. Alte particularități ale dreptului penal al afacerilor.....	14
Secțiunea a 4-a. Dispoziții procesuale specifice aplicabile constatării, urmăririi și judecării infracțiunilor săvârșite în domeniul afacerilor	15
§1. Cu privire la constatarea infracțiunilor	15
1.1. Obligația de denunțare	15
1.2. Căutarea sistematică a infracțiunilor	15
1.3. Utilizarea unor societăți private pentru prevenirea și constatarea infracțiunilor din sfera afacerilor	15
§2. Cu privire la dreptul de a ridica înscrișuri și obiecte	16
§3. Cu privire la probe	16
§4. Cu privire la acțiuni	16
§5. Necesitatea reechilibrării „armelor” în procesele privind infracțiunile din sfera afacerilor	17
Capitolul II. Infracțiuni privind societățile și infracțiuni care privesc grupurile de interes economic 18	
Secțiunea 1. Aspecte comune	18
§1. Cadrul general al reglementării	18
§2. Precizări terminologice.....	19
§3. Grupurile de interes economic și grupurile europene de interes economic	28
§4. Regim sancționator general	32

§5. Autoritatei cu competențe în aplicarea legilor.....	33
§6. Aspecți procesuale specifice	33
Secțiunea a 2-a. Infracțiunile prevăzute în Legea societăților nr. 31/1990, republicată.....	35
§1. Infracțiunea de inducere în eroare a publicului	37
§2. Infracțiunea de inducere în eroare a acționarilor	41
§3. Infracțiunea de obstrucționare a activității experților	44
§4. Infracțiunea de tranzacționare frauduloasă a acțiunilor	46
§5. Infracțiunea de folosire cu rea-credință a bunurilor sau a creditului societății	47
§6. Infracțiunea de obținere a unui credit în mod ilicit.....	54
§7. Infracțiunea de încălcare a dispozițiilor art. 183 din Legea nr. 31/1990, republicată	56
§8. Infracțiunea de influențare frauduloasă a cotației acțiunilor sau obligațiunilor societății	58
§9. Infracțiunea de încasare sau de plată a unor dividende în mod ilegal.....	61
§10. Infracțiunea de emitere a unor acțiuni în mod ilicit.....	65
§11. Infracțiunea de folosire a acțiunilor nesubscrise sau nedistribuite	67
§12. Infracțiunea de acordare a unor împrumuturi sau avansuri asupra acțiunilor societății	69
§13. Infracțiunea de predare ilegală a acțiunilor și de emitere a unor acțiuni la purtător neachitatate.....	71
§14. Infracțiunea de nerespectare a dispozițiilor legale referitoare la anularea acțiunilor neachitate	73
§15. Infracțiunea de emitere a unor obligațiuni fără respectarea dispozițiilor legale sau acțiuni fără să cuprindă mențiunile prevăzute de lege	75
§16. Infracțiunea de îndeplinire a hotărârilor Adunării Generale referitoare la schimbarea formei societății, la fuziunea ori divizarea acesteia sau la reducerea capitalului social, înainte de expirarea termenelor prevăzute de lege	78
§17. Infracțiunea de îndeplinire a hotărârilor Adunării Generale referitoare la reducerea capitalului social, fără ca asociații să fi fost execuția cu privire la efectuarea vărsământului datorat ori fără hotărârea Adunării Generale care îi scutește de plata vărsămintelor ulterioare	81
§18. Infracțiunea de îndeplinire a hotărârilor Adunării Generale referitoare la schimbarea formei societății, fuziune, divizare, dizolvare, reorganizare sau reducerea capitalului social, fără informarea organului judiciar ori cu încălcarea interdicției stabilite de acesta, în cazul în care față de societate s-a început urmărirea penală	83
§19. Infracțiunea de încălcare a prevederilor legale privind conflictul de interes.....	85

§20. Infracțiunea de neconvocare a Adunării Generale în cazurile prevăzute de lege sau de încălcare a dispozițiilor art. 193 alin. (2) din Legea nr. 31/1990, republicată.....	87
§21. Infracțiunea de începere a operațiunilor în numele unei societăți cu răspundere limitată, înainte de a se fi efectuat vărsământul integral al capitalului social	90
§22. Infracțiunea de emitere a unor titluri negociabile reprezentând părți sociale ale unei societăți cu răspundere limitată.....	92
§23. Infracțiunea de dobândire a unor acțiuni ale societății în contul acesteia, în cazurile interzise de lege	93
§24. Infracțiunea de încălcare a dispozițiilor art. 127 sau ale art. 193 alin. (2)	95
§25. Infracțiunea de neconvocare a Adunării Generale de către cenzor, în cazurile în care este obligat prin lege.....	96
§26. Infracțiunea de acceptare sau păstrare a însărcinării de cenzor, contrar dispozițiilor art. 161 alin. (2) sau de acceptare a însărcinării de expert, cu încălcarea dispozițiilor art. 39	97
§27. Infracțiunea de exercitare a funcțiilor sau însărcinărilor primite cu încălcarea dispozițiilor legii referitoare la incompatibilitate	99
§28. Infracțiunea de efectuare, de către lichidator, a unor plăți asociațiilor, cu încălcarea dispozițiilor art. 256 din Legea nr. 31/1990, republicată	102
§29. Infracțiunea de trecere a acțiunilor sau obligațiunilor sale pe numele altor persoane, în scopul formării unei majorități în Adunarea Generală, în detrimentul altor acționari sau deținători de obligațiuni	103
§30. Infracțiunea de votare, în Adunarea Generală, în situația prevăzută la art. 279 alin. (1) lit. a) ca proprietar de acțiuni sau de obligațiuni care în realitate nu-i aparțin	105
§31. Infracțiunea de asumare a obligației de a vota într-un anumit sens în Adunarea Generală sau de a nu participa la vot în schimbul unui avantaj material, în cazurile nepermise de lege	106
§32. Infracțiunea de determinare a unui acționar sau deținător de obligațiuni ca, în schimbul unei sume de bani sau al unui alt avantaj material, să voteze într-un anumit sens în Adunarea Generală ori să nu ia parte la vot	108
§33. Infracțiunea de transmitere fictivă a părților sociale ori a acțiunilor într-o societate în scopul săvârșirii unei infracțiuni, al sustragerii de la urmărirea penală ori al îngreunării acesteia.....	109
§34. Infracțiunea de folosire, cu știință, a actelor unei societăți radiate, în scopul producerii de consecințe juridice	113
Secțiunea a 3-a. Infracțiuni prevăzute în Legea nr. 161/2003 privind grupurile de interes economic	114
§1. Infracțiunile prevăzute în art. 225 din Legea nr. 161/2003.....	115
§2. Infracțiunile prevăzute în art. 226 din Legea nr. 161/2003.....	117

Capitolul III. Infracțiuni privind monopolul de stat și Oficiul Național al Registrului Comerțului.....	118
Secțiunea 1. Infracțiuni privind monopolul de stat.....	118
§1. Cadrul general al reglementării	118
§2. Precizări terminologice	119
§3. Regim sancționator general	120
§4. Organele cu atribuții în aplicarea legii.....	120
§5. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 13 alin. (1) din Legea nr. 31/1996.....	120
Capitolul IV. Infracțiuni privind regimul fiscal și finanțiar	130
Secțiunea 1. Infracțiuni privind evaziunea fiscală.....	130
§1. Aspekte comune.....	130
1.1. Cadrul general al reglementării	130
1.2. Precizări terminologice	135
1.3. Regim sancționator general	136
1.4. Autorități cu atribuții în aplicarea legii	136
§2. Infracțiunile în special	137
2.1. Infracțiunea prevăzută de art. 3 din Legea nr. 241/2005	137
2.2. Infracțiunea prevăzută de art. 4 din Legea nr. 241/2005	141
2.3. Infracțiunea prevăzută de art. 5 din Legea nr. 241/2005	144
2.4. Infracțiunea prevăzută de art. 6 din Legea nr. 241/2005	146
2.5. Infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (1) din Legea nr. 241/2005	148
2.6. Infracțiunea prevăzută de art. 7 alin. (2) din Legea nr. 241/2005	151
2.7. Infracțiunea prevăzută de art. 8 alin. (1) din Legea nr. 241/2005	153
2.8. Infracțiunea prevăzută de art. 8 alin. (2) din Legea nr. 241/2005	156
2.9. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. a) din Legea nr. 241/2005	159
2.10. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. b) din Legea nr. 241/2005	164
2.11. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. c) din Legea nr. 241/2005	168
2.12. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. d) din Legea nr. 241/2005	171
2.13. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. e) din Legea nr. 241/2005	178
2.14. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. f) din Legea nr. 241/2005	183
2.15. Infracțiunea prevăzută de art. 9 lit. g) din Legea nr. 241/2005	188
Secțiunea a 2-a. Jurisdicțiile offshore – paradisuri fiscale	192
§1. Aspekte comune.....	192
§2. Paradisurile fiscale și zonele fără jurisdicție – realități ale globalizării	193
§3. Principalele caracteristici ale paradisurilor fiscale	195
3.1. Impozitele reduse	195
3.2. Secretul	195
3.3. Activitatea bancară	196
3.4. Publicitatea promovațională.....	196
§4. Prezentarea celor mai importante paradisuri fiscale	198

Capitolul V. Infracțiuni privind regimul bancar și infracțiuni privind regimul cambiei, biletului la ordin și al cecului.....	203
Sectiunea 1. Infracțiunile privind regimul bancar	203
§1. Cadrul general al reglementării	203
§2. Precizări terminologice.....	208
§3. Regimul sancționator general	212
§4. Organele cu atribuții în aplicarea legii.....	215
§5. Centrala Riscurilor Bancare.....	215
§6. Analiza infracțiunilor.....	217
6.1. Infracțiunea prevăzută în art. 410 din O.U.G. nr. 99/2006.....	217
6.2. Infracțiunea prevăzută în art. 411 din O.U.G. nr. 99/2006.....	222
6.3. Infracțiunea prevăzută în art. 412 din O.U.G. nr. 99/2006.....	225
Sectiunea a 2-a. Infracțiuni prevăzute în Legea nr. 59/1934 asupra cecului și în Legea nr. 58/1934 asupra cambiei și biletului la ordin.	
Înșelăciunea prin cecuri	227
§1. Notiuni despre cec	227
§2. Notiuni despre cambie	230
§3. Notiuni despre biletul la ordin	231
§4. Incidentele de plăti.....	233
§5. Analiza infracțiunilor.....	235
5.1. Infracțiunea prevăzută în art. 84 din Legea nr. 59/1934.....	235
5.2. Infracțiunea prevăzută în art. 103 din Legea nr. 58/1934, modificată și completată.....	241
Capitolul VI. Infracțiuni prevăzute de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, republicată.....	243
Sectiunea 1. Aspecte comune	243
§1. Cadrul general al reglementării	243
§2. Precizări terminologice	245
§3. Regimul sancționator general	245
§4. Autoritățile cu atribuții în aplicarea Legii nr. 656/2002, republicată.....	246
Sectiunea a 2-a. Infracțiunile în special.....	248
§1. Infracțiunea de spălare a banilor	248
§2. Infracțiunea prevăzută de art. 31 din Legea nr. 656/2002, republicată	256
Sectiunea a 3-a. Aspecte de procedură	258
§1. Proceduri de identificare a clientilor și de prelucrare a informațiilor referitoare la spălarea banilor	258
§2. Alte aspecte	260
Sectiunea a 4-a. Jurisprudență	260

Capitolul VII. Infracțiuni prevăzute de Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României și infracțiuni prevăzute de Legea nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere	266
Secțiunea 1. Infracțiuni prevăzute de Legea nr. 86/2006 privind Codul vamal al României.....	266
§1. Cadrul juridic	266
§2. Caracterizarea generală a domeniului vamal	266
§3. Infracțiunile la regimul vamal	267
§4. Caracterul incriminărilor din Codul vamal	268
§5. Contravenții	269
§6. Infracțiunea de contrabandă simplă (art. 270 C.vam.).....	269
§7. Infracțiunea de contrabandă calificată (art. 271 C.vam.).....	275
§8. Infracțiunea de folosire de acte nereale la autoritățile vamale.....	281
§9. Infracțiunea de folosire de acte falsificate	283
Secțiunea a 2-a. Infracțiuni prevăzute de Legea nr. 84/1992 privind regimul zonelor libere	285
§1. Definiția zonei libere	285
§2. Regimul juridic al zonelor libere	286
§3. Înființarea și delimitarea zonelor libere	287
§4. Administrarea zonelor libere	288
§5. Coordonarea și supravegherea activității zonelor libere	289
§6. Autorizarea activităților în zonele libere	290
§7. Condițiile pentru eliberarea licenței de lucru.....	290
§8. Renunțarea, retragerea, anularea și pierderea licenței de lucru.....	291
§9. Facilități și restricții în zonele libere	292
§10. Restricții în zonele libere	293
§11. Comportamentele care constituie contravenții la regimul zonelor libere	293
§12. Norme juridice penale cuprinse în Legea nr. 84/1992	294
§13. Infracțiunea prevăzută de art. 26 alin. (1) și (3) din Legea nr. 84/1992.....	294
§14. Infracțiunea prevăzută de art. 26 alin. (2) și (3) din Legea nr. 84/1992.....	296
Capitolul VIII. Infracțiuni privind dreptul de proprietate intelectuală	298
Secțiunea 1. Considerații introductive.....	298
§1. Noțiuni preliminarii	298
§2. Segmentele dreptului de proprietate intelectuală.....	300
2.1. Dreptul de autor și drepturile conexe	300
2.2. Brevetele de invenție	302
2.3. Desenele și modelele industriale	305
2.4. Mărcile și indicațiile geografice	306
2.5. Topografilele circuitelor integrate.....	307
2.6. Protecția noilor soiuri de plante.....	308
§3. Autoritatea vamală.....	308

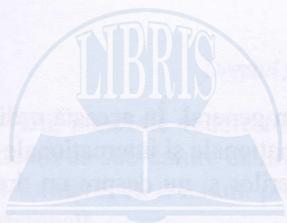
Secțiunea a 2-a. Infracțiunile prevăzute în Legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, modificată și completată.....	310
§1. Analiza infracțiunilor prevăzute în art. 139 ⁶	310
§2. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 139 ⁸	316
§3. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 139 ⁹	319
§4. Analiza infracțiunilor prevăzute în art. 140	323
§5. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 141	328
§6. Analiza infracțiunilor prevăzute în art. 141 ¹	330
§7. Analiza infracțiunilor prevăzute în art. 143	333
Secțiunea a 3-a. Analiza infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 64/1991, republicată.....	335
§1. Infracțiunea prevăzută în art. 55	335
§2. Infracțiunea prevăzută în art. 56	336
§3. Infracțiunea prevăzută în art. 59	338
Secțiunea a 4-a. Analiza infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 129/1992, republicată.....	340
§1. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 50	340
§2. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 52	341
Secțiunea a 5-a. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 90 alin. (1) din Legea nr. 84/1998 privind mărcile și indicațiile geografice, republicată.....	343
Secțiunea a 6-a. Analiza infracțiunii prevăzute în art. 38 alin. (1) din Legea nr. 16/1995 privind protecția topografilor produselor semiconductoare, republicată.....	350
Secțiunea a 7-a. Analiza infracțiunilor prevăzute în Legea nr. 255/1998 privind protecția noilor soiuri de plante, republicată, cu modificările și completările ulterioare.....	353
Capitolul IX. Infracțiuni privind piața de capital reglementate de Legea nr. 297/2004	355
Secțiunea 1. Noțiuni introductive	355
Secțiunea a 2-a. Norme juridice incriminatorii incluse în Legea nr. 297/2004	355
Secțiunea a 3-a. Situația premisă pentru existența infracțiunilor	356
Secțiunea a 4-a. Infracțiunile în special.....	360
§1. Infracțiunea prevăzută de art. 279 lit. a) din Legea nr. 297/2004	360
§2. Infracțiunea prevăzută de art. 279 lit. b) și art. 245 din Legea nr. 297/2004.....	362
§3. Infracțiunea prevăzută de art. 279 lit. b) și art. 246 din Legea nr. 297/2004.....	366
§4. Infracțiunea prevăzută de art. 279 lit. b) și art. 248 din Legea nr. 297/2004.....	367
§5. Infracțiunea prevăzută de art. 279 lit. c) din Legea nr. 297/2004	372
§6. Infracțiunea prevăzută de art. 279 ¹ din Legea nr. 297/2004	374
Secțiunea a 5-a. Practică judiciară	375

Capitolul X. Infracțiuni prevăzute în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție.....	381
Secțiunea 1. Aspecte comune	381
§1. Cadrul general al reglementării	381
1.1. Preliminarii.....	381
1.2. Categorii de persoane cărora legea le este aplicabilă	382
1.3. Reguli speciale de comportament.....	384
§2. Regimul sancționator general	384
§3. Organele cu atribuții în aplicarea legii.....	387
3.1. Autorități administrative	387
3.2. Autorități judiciare	389
§4. Precizări terminologice.....	391
Secțiunea a 2-a. Infracțiuni de corupție propriu-zise.....	392
Secțiunea a 3-a. Infracțiuni asimilate infracțiunilor de corupție.....	393
§1. Infracțiunile prevăzute în art. 10 din Legea nr. 78/2000.....	393
§2. Infracțiunea prevăzută în art. 11 din Legea nr. 78/2000	397
§3. Infracțiunile prevăzute în art. 12 din Legea nr. 78/2000.....	399
§4. Infracțiunea prevăzută în art. 13 din Legea nr. 78/2000	405
§5. Formele infracțiunilor. Modalități agravate.....	406
§6. Dispoziții speciale privind sancționarea unor infracțiuni prevăzute în Codul penal.....	406
Secțiunea a 4-a. Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale UE	407
§1. Considerații generale	407
§2. Nerespectarea normelor privind obținerea de fonduri din bugetele UE	413
§3. Diminuarea ilegală a resurselor din bugetele UE	418
§4. Deturnarea de fonduri din bugetele UE	419
§5. Neglijența care prejudiciază interesele financiare ale UE.....	421
Capitolul XI. Infracțiuni privind concurența comercială	424
Secțiunea 1. Considerații generale	424
§1. Premise	424
§2. Funcții.....	424
§3. Formele concurenței	425
Secțiunea a 2-a. Regimul juridic general al concurenței. Evoluția reglementărilor în dreptul intern	428
Secțiunea a 3-a. Răspunderea juridică pentru faptele de concurență neloială	429
§1. Răspunderea civilă.....	429
§2. Răspunderea contraventională	430
Secțiunea a 4-a. Autorități specializate în prevenirea și combaterea faptelor și actelor care încalcă regimul concurenței.....	431
Secțiunea a 5-a. Analiza infracțiunilor	432

§1. Infracțiunea de concurență neloială prevăzută în art. 5 din Legea nr. 11/1991	432
§2. Analiza infracțiunii prevăzute în Legea nr. 21/1996 privind regimul concurenței, republicată	445
§3. Infracțiunea prevăzută în art. 90 din Legea nr. 84/1998, republicată	449
Capitolul XII. Infracțiuni prevăzute de O.U.G. nr. 195/2005 privind protecția mediului.....	450
Secțiunea 1. Aspecte comune	450
§1. Cadrul legal care guvernează protecția mediului din punct de vedere penal	450
1.1. Reglementările incluse în Codul penal	450
1.2. Incriminările cuprinse în O.U.G. nr. 195/2005	450
1.3. Incriminări cuprinse în reglementări sectoriale cu incidență în materia protejării mediului	452
§2. Notiunea de „mediu”	454
§3. Metode și tehnici de protecție a mediului	455
§4. Dezvoltarea durabilă ca obiectiv prioritar în domeniul protecției mediului	455
§5. Dreptul la un mediu sănătos	458
5.1. Notiune și caracterizare	459
5.2. Consacrarea juridică a dreptului la mediu sănătos	460
5.3. Titularii dreptului la mediu sănătos	463
5.4. Conținutul dreptului la mediu sănătos	463
§6. Tehnici specifice de protejare a mediului	463
6.1. Procedurile preventive	464
6.2. Mecanisme economico-fiscale	464
6.3. Evaluarea poluării mediului	466
§7. Cointeresarea în domeniul protecției mediului – mijloc ideal de protejare a acestuia	466
§8. Răspunderea civilă în domeniul mediului	467
§9. Răspunderea contraventională în dreptul mediului	469
§10. Răspunderea penală în domeniul protecției mediului	471
Secțiunea a 2-a. Infracțiunile în special	471
§1. Infracțiunea de ardere a vegetațiilor din ariile cu regim special [art. 98 alin. (1) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005]	471
§2. Infracțiunea de provocare de poluare accidentală datorită nesupravegherii unor activități [art. 98 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005]	473
§3. Infracțiunea de poluare a atmosferei sau solului [art. 98 alin. (2) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005]	475
§4. Infracțiunea de poluare fonică [art. 98 alin. (2) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005]	476

§5. Infracțiunea de nerespectare a dispoziției de suspendare a autorizației sau acordului de mediu [art. 98 alin. (2) lit. c) din O.U.G. nr. 195/2005].....	477
§6. Infracțiunea de import/export a unor substanțe și preparate chimice periculoase [art. 98 alin. (2) lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005].....	479
§7. Omisiunea raportării oricărui accident major [art. 98 alin. (2) lit. f) din O.U.G. nr. 195/2005].....	480
§8. Infracțiunea de desfășurare de activități ilegale în legătură cu îngrășămintele chimice și produsele de uz fitosanitar [art. 98 alin. (2) lit. f) din O.U.G. nr. 195/2005].....	481
§9. Infracțiunea de utilizare ilegală a produselor de protecție a plantelor sau a îngrășămintelor chimice pe terenuri agricole [art. 98 alin. (2) lit. g) din O.U.G. nr. 195/2005].....	482
§10. Infracțiunea de nerespectare a regimului stabilit pentru depozitele de deșeuri și substanțe periculoase [art. 98 alin. (3) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005]	483
§11. Infracțiunea de nerespectare a dispozițiilor privind substanțele și preparatele periculoase și deșeurile [art. 98 alin. (3) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005].....	484
§12. Infracțiunea de transport sau tranzit nelegal de substanțe și preparate periculoase [art. 98 alin. (3) lit. c) din O.U.G. nr. 195/2005]	485
§13. Infracțiunea de desfășurare de activități ilicite cu organisme modificate genetic [art. 98 alin. (3) lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005]	486
§14. Infracțiunea de cultivare fără drept a plantelor superioare modificate genetic [art. 98 alin. (3) lit. e) din O.U.G. nr. 195/2005]	487
§15. Infracțiunea de provocare de poluare cu radiații ionizante [art. 98 alin. (4) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005].....	488
§16. Infracțiunea de poluare a apelor naturale prin deversare sau scufundare de ape uzate și deșeuri de pe nave sau platforme plutitoare [art. 98 alin. (4) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005].....	490
§17. Infracțiunea de nerespectare a obligației de încetare a activității [art. 98 alin. (5) lit. a) din O.U.G. nr. 195/2005]	491
§18. Infracțiunea de nerespectare a regimului de eliminare a deșeurilor periculoase [art. 98 alin. (5) lit. b) din O.U.G. nr. 195/2005].....	492
§19. Refuzul intervenției în caz de poluare a apelor [art. 98 alin. (5) lit. c) din O.U.G. nr. 195/2005]	493
§20. Nerespectarea regimului vamal în domeniul protecției mediului [art. 98 alin. (5) lit. d) din O.U.G. nr. 195/2005]	494
Secțiunea a 3-a. Jurisprudență	495

Capitolul XIII. Infracțiuni comise în domeniul autorizării și al calității în construcții	497
Sectiunea 1. Aspecte comune. Considerații generale	497
§1. Acte normative în domeniu	497
§2. Gestionarea spațială a teritoriului țării.....	497
§3. Activitatea de amenajare a teritoriului.....	498
§4. Documentațiile de amenajare a teritoriului.....	499
§5. Autorizația de construcție sau desființare a unei construcții	503
§6. Sistemul de calitate în construcții creat prin Legea nr. 10/1995, republicată	509
§7. Textele legale care consacră infracțiunile din domeniu.....	510
Sectiunea a 2-a. Infracțiunile în special.....	511
§1. Infracțiunea prevăzută de art. 24 lit. a) din Legea nr. 50/1991, republicată	511
§2. Infracțiunea prevăzută de art. 24 lit. b) din Legea nr. 50/1991, republicată	515
§3. Infracțiunea prevăzută de art. 24 lit. c) din Legea nr. 50/1991, republicată	516
§4. Infracțiunea prevăzută de art. 35 din Legea nr. 10/1995, republicată	519
Capitolul XIV. Infracțiuni prevăzute în Legea nr. 32/2000 privind activitatea și supravegherea intermediarilor în asigurări și reasigurări	523
Sectiunea 1. Aspecte comune	523
§1. Considerații generale	523
1.1. Principalele caracteristici juridice care stau la baza contractului de asigurare	524
1.2. Principiile care stau la baza contractului de asigurare.....	524
1.3. Cadrul legal	525
1.4. Autoritatea de Supraveghere a Asigurărilor	525
1.5. Completarea situației premisă a infracțiunii din Legea nr. 32/2000 cu alte aspecte	526
1.6. Norma juridică penală din Legea nr. 32/2000	526
Sectiunea a 2-a. Infracțiunile în special. Exercitarea de activități neautorizate în domeniul asigurărilor	527
Bibliografie selectivă.....	531

Capitolul I

Dreptul penal al afacerilor ca parte a dreptului penal

Secțiunea 1. Istoricul dreptului penal al afacerilor

§1. Apariția dreptului penal al afacerilor

În doctrina franceză, cei mai mulți autori ai unor cursuri de drept penal al afacerilor admit că elemente ale acestei subramuri a dreptului penal au apărut încă din secolul al XIX-lea.

Pentru G. Giudicelli-Delage, incriminările¹ prevăzute pentru nerespectarea regimului legal al impozitelor ori a regimului juridic al produselor alimentare sau cel activ în materia vânzărilor (interzicerea stocării de produse în scopul creșterii prețurilor) sau care vizează regimul juridic al organizațiilor profesionale, reprezintă tot atâtea elemente care stau la baza unui drept penal al afacerilor². Pentru Wilfrid Jeandidier, perioada cuprinsă între 1807-1950 reprezintă prima vîrstă a dreptului penal al afacerilor³.

Mireille Delmas-Marty, o reputată specialistă în domeniul dreptului penal, consideră că dreptul penal al afacerilor a apărut ca o necesitate de a proteja împotriva unor fraude, dar s-a impus definitiv ca urmare a pericolului pe care îl reprezintă infracționalitatea în afaceri pentru puterea de stat. Infracționalitatea în sfera afacerilor pune în pericol, de asemenea, încrederea publicului în sistemul economic, financiar și social⁴.

§2. Consacrarea dreptului penal al afacerilor

Despre consacrarea dreptului penal al afacerilor se poate vorbi doar începând cu secolul al XX-lea. Cauzele care au impuls conturarea unui drept penal al afacerilor sunt marea criză economică din 1929, marile scandaluri financiare și apariția, în planul economiei liberale, a tendinței de dirijare din partea statului (G.G. Delage), precum și necesitatea de a asigura o prevenire eficientă a tuturor tipurilor de infracționalitate, de la mici furturi până la mari escrocherii financiare care pun în pericol stabilitatea economică a unui stat (M. Delmas-Marty). După alți autori, despre consacrarea unui drept penal al afacerilor se poate vorbi după 1950 (W. Jeandidier).

Există numerosi autori care contestă existența unui drept penal al afacerilor, chiar dacă admit că nu se poate nega existența unei criminalități specifice care se săvâr-

¹ G. Giudicelli-Delage, *Droit pénal des affaires*, Ed. Dalloz, Paris, 1996.

² W. Jeandidier, *Droit pénal des affaires*, Ed. Dalloz, Paris, 2003, p. 9.

³ Idem, p. 50-51.

⁴ M. Delmas-Marty, *Droit pénal des affaires*, Ed. P.U.F., Paris, 1981, p. 24.

șește în sfera economico-financiară, în sfera afacerilor, în general. În această ordine de idei, este de remarcat că la diverse congrese, colocvii naționale și internaționale se vorbește întotdeauna de criminalitatea în domeniul afacerilor și nu despre un drept penal al afacerilor¹.

§3. Dreptul penal al afacerilor în România

Înainte de 1989, în literatura juridică penală nu s-a vorbit despre o subramură a dreptului penal cu incidență în afaceri, acest lucru nefiind posibil în condițiile regimului politic existent. Totuși, a fost promovat conceptul de infracțiune economică².

După decembrie 1989, schimbările intervenite în plan legislativ în sfera activităților economice au impus o concentrare a atenției spre prevenirea și combaterea infracțiunilor din sfera afacerilor. La nivel statal, s-au înființat autorități specializate în prevenirea și combaterea faptelor ilicite din sfera activităților economice, financiare etc. În acest sens, pot fi menționate Curtea de Conturi, Garda Financiară, Poliția Sanitară, Oficiul pentru Protecția Consumatorului etc. La nivelul poliției, s-au constituit, de asemenea, structuri specializate în combaterea criminalității economico-financiare.

În literatura juridică a apărut și o lucrare cu denumirea *Dreptul penal al afacerilor*³ care, sub titlul menționat, abordează aspectele generale și comune ale dreptului penal. Concomitent, au văzut lumina tiparului câteva lucrări în care se abordează infracțiuni prevăzute în legi speciale, inclusiv infracțiuni din sfera afacerilor. Din păcate, nici în aceste cursuri nu se precizează anume infracțiunile care se pot săvârși în sfera afacerilor.

Iată câteva din motivele care ne-au determinat să încercăm a elabora prezentul curs, destinat să facă o analiză a infracțiunilor care se comit în sfera afacerilor, atât dintr-o perspectivă teoretică, cât și jurisprudentială, care să reprezinte un instrument la îndemâna celor ce se pregătesc în vederea prevenirii și combaterii infracțiunilor din sfera afacerilor sau care lucrează efectiv în acest domeniu.

Condiția preliminară de care depinde organizarea și desfășurarea activității în domeniul afacerilor rezidă în existența unui cadru juridic adecvat, întrucât afacerile presupun o structură organizată a activității comerciale, de natura întreprinderii. Aceasta se realizează prin normele juridice, norme care intervin, înainte de toate, în legătură cu apariția cadrului în care se desfășoară activitatea unei societăți cu personalitate juridică (constituirea, funcționarea, modificarea și încetarea activității societății cu personalitate juridică). În al doilea rând, intervenția normelor juridice are în vedere activitatea efectivă desfășurată de societatea cu personalitate juridică în cadrul legal menționat.

¹ La cel de-al XIII-lea Congres al Asociației Internaționale de Drept Penal desfășurat în 1984, criminalitatea afacerilor a fost definită ca fiind domeniul cuprins de infracțiunile care încalcă normele legale stabilite de stat pentru reglementarea vieții afacerilor.

² M. Coca-Cozma, *Infracțiuni economice prevăzute în Codul penal*, Ed. Științifică, București, 1974. În viziunea autoarei, infracțiunile economice sunt acele fapte care încalcă reglementările legale, instituite în privința activităților economice. Aceste infracțiuni sunt prevăzute fie în Codul penal, fie în legi speciale cu dispoziții penale.

³ O. Predescu, *Dreptul penal al afacerilor*, Ed. Continent XXI, București, 2000.

Din punct de vedere formal, la noi în țară dreptul penal al afacerilor se caracterizează ca subramura de drept penal (o parte a dreptului penal partea specială) în curs de formare, cu o natură pluridisciplinară, în care factorii economici dețin o pondere însemnată.

În stadiul actual al sistemului de piață liberă, dreptul penal al afacerilor apare ca o încercare de disciplinare nu numai inedită, dar și anticipativă a unor relații sociale formate în jurul și datorită societății cu personalitate juridică, într-un mediu al afacerilor care nu s-a consolidat încă în plan economic.

Se poate spune că dreptul penal al afacerilor are un caracter pluridisciplinar care decurge din multitudinea domeniilor cărora le aparțin relațiile sociale ocrotite (drept financiar, drept comercial, drept civil, dreptul muncii), caracteristice organizării interne a societății cu personalitate juridică¹.

În strânsă legătură cu intensificarea preocupărilor statelor și ale organismelor internaționale pentru combaterea criminalității afacerilor, mai întâi în doctrina occidentală, iar apoi și în doctrina noastră juridică, a început să se vorbească tot mai insistent de un „drept al afacerilor”, ca și de un „drept penal al afacerilor”, deși faptul dacă asemenea sintagme relevă sau nu apariția unor noi ramuri de drept este extrem de controversat.

În legătură cu această chestiune, unii autori consideră că sintagma „drept al afacerilor” nu reprezintă decât o nouă denumire a dreptului comercial, în timp ce alții autori sunt de părere că nu se poate pune semnul egalității între cele două denumiri, fiindcă dreptul comercial este, prin excelență, o ramură de drept privat, pe când acesta-numitul „drept al afacerilor” include, pe lângă raporturi de drept privat și un număr considerabil de raporturi juridice de drept public (drept administrativ, drept fiscal, drept vamal, dreptul muncii etc.)².

Secțiunea a 2-a. Noțiunea, obiectul și scopul dreptului penal al afacerilor

§1. Noțiunea și obiectul dreptului penal al afacerilor

A încerca o definiție a dreptului penal al afacerilor este un demers dificil³. Dificultatea este determinată de mai mulți factori. În primul rând, noțiunile de „afacere” și „sferea afacerilor” nu sunt riguros determinate. De altfel, concepte cum ar fi

¹ L. Lefterache, Dreptul penal al afacerilor – o provocare pentru sistemul de drept, în R.D.P. nr. 2/2002, p. 52.

² M.-K. Guiu, Considerații privind dreptul penal al afacerilor, în Dreptul nr. 11/2005, p. 205.

³ Infracționalitatea afacerilor amenință însăși structura statului și, chiar mai mult de atât, pe aceea a pieței, deoarece afectează încrederea publicului în sistemul financiar, economic și social. Dreptul penal nu trebuie să favorizeze niciun tip de infracționalitate, ci să pedepsească în mod egal, în funcție de gravitatea respectivă, marile escrocherii financiare, dar, în același timp, și micile furturi, chiar dacă descoperirea durează mai mult timp, iar proba este mai dificil de făcut.